

GI-ALUEEN NÄYTTEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, LAAJA LEIKKAUSPREPARAATTI Gi-PAD-4, 6147

Tiedustelut: Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482

Yhteyshenkilöt: Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Kirsi Hämäläinen (puh.044-7113475, kirsi.m.hamalainen@kuh.fi) ja klinikkaylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)

Indikaatio: Gastrointestinaalialueen (GI) laajat leikkauspreparaatit (esim. ruokatorvi, mahalaukku, haima ja suolenpoistopreparaatit), joihin liittyy pahanlaatuinen kasvain tai epäily kasvaimesta tai kasvaimen paikallisen levinneisyyden määrittäminen lähetetyn materiaalin rajoissa.

Lähete: Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)

Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio ja kysymyksenasettelu keskeisine kliinisine tietoineen, laboratoriolöydökset, preoperatiiviset hoidot ja leikkauksenaikaiset havainnot, jotka saattaisivat vaikuttaa patologin tulkintaan. Aina on ilmoitettava mahdollisimman tarkasti, mitä näytteeksi on lähetetty. Esitetoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti). Lähetteen ja näytenpurkkien tietojen on oltava yhtäpitävät. Jos kudokappaleesta on otettu/otetaan paloja esim. tutkimuskäyttöön, tutkimuksen nimi on mainittava läheteessä.

HUOMIOITAVAA!

- Hyvänlaatuisen syyn takia poistetut, lyhyet suoliresekaatit: **Ts-PAD-3, 4056**
- Laaja suoliresekaatti ilman maligniteettiepäilyä mm. Hirschsprung –preparaatti: **Ts-PAD-4, 4194**

Näyteastia: Tuorenäyte: styroksilevy tai muoviastia, jossa näyte on kosteisiin keittosuolakääreisiin käärittynä. Formaliinifiksoidut näytteet: formaliinia sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudosnäyte, 10% formaliini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.

Näyte: Poistettu kudos upotetaan fiksaatiiviin mahdollisimman nopeasti, ellei se saavu tuorenäytteenä patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon (virka-aika klo 8-15). Kookkaat onteloelimet (esim. suoli) on avattava ja tyhjennettävä. Olennaiset, tutkittavaksi halutut kohdat, resektiopinnat ja muut tunnistamiskohdat on merkittävä selvästi jo leikkaussalissa. Näytteiden puristamista, turhaa paloittelua ja ruhjomista on vältettävä. Näyteastiaan on merkittävä potilaan henkilötiedot ja niiden on täsmättävä läheteeseen.

Näytteen säilytys ja kuljetus: Huoneenlämmössä. Tuorenäytteet toimitetaan välittömästi patologian näytteiden vastaanottoon (virka-aika ma-pe klo 8-15). Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon.

Menetelmä: Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri tutkii näytteen makroskooppisesti, merkitsee resektiopinnat ja valitsee edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Kudosleikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäksiä että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologin harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Värjätty leikkeet tutkitaan mikroskoopilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, SFS-EN ISO 15189:2013).

- Tulkinta:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama sairaalalääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatominen diagnoosi (PAD) tekstiosana että taulukkoina. Tulkinnassa otetaan kantaa mm. kasvaimen mahdollisimman tarkasta alatyypistä ja levinneisyydestä. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan. Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.
- Virhelähteet:** Tärkeimpiä virhelähteitä ovat puutteellinen fiksaatio, autolyysi ja luontainen kudoksen nekroosi, jotka saattavat rajoittaa kudoksen tutkimusta heikentämällä morfologista ja immunohistokemiallista karakterisointia. Neoadjuvanttihoidot muuntavat kasvainsolukkoa ja jäljellä oleva kasvainkudos ei välttämättä edusta tyypillisintä kasvainkloonia. Luotettavan tulokinnan edellytyksenä on hyvä lähete ja edustava, oikealla tavalla käsitelty ja lähetetty näyte.
- Tekotiheys:** ma-pe
- Tulos valmiina:** 7 arkipäivän kuluessa näytteen saapumisesta (80%). Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimusten käytön tarve.
- Laatija, pvä:** Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 21.8.2020
- Hyväksyjä, pvä:** Vesa Kärjä, 24.8.2020
- Päivitetty, pvä:** Vesa Kärjä, Kirsi Hämäläinen, Satu Remes, 19.1.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoitujen toimijain - T343.